

Delavska

GLASILO PRAVICA

KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Dr. J. Ev. Krek pred 40 leti:

Stališče krščanskih socialistov

«Glasnik», glasilo kršč. socialnega delavstva v Ljubljani, je prineslo 31. decembra 1898 naslednji članek: »Kje stojimo slovenski krščanski socialisti?»

Naš sovražnik pada, mi pa rastemo. Vedno več nas je in vedno globlje prodirajo v ljudstvo naša načela. Prišli smo že tako daleč, da se ne bojimo samo s splošnimi besedami, marveč od nas zahteva slovenska javnost, da ji pokažemo v dejanski sedanjosti točna politična in socialna pota, po katerih je hoditi narodu do zmage. Razširili smo v teku časa svoj načrt in vglobili ga ne samo sredi kakega odbora, marveč med ljudstvom. Nekaj posebno važnih točk, ki jih ravno sedaj moramo poudarjati, navajamo v naslednjih vrstah:

1. Najvažnejše dolžnosti, ki jih imamo krščanski socialisti, so nam dolžnosti do Boga in najsvetejša pravica nam izvrševati te dolžnosti. Tu ne odstopimo niti za ped. Vse, kar pospešuje pravo katoliško mišljenje in življenje, nam je tudi z našega socialnega stališča ljubo in drago.

2. Narodnost nam je socialno načelo. Politično osvobojenje našega naroda je nemogoče, če ostanemo gospodarsko brez pomena. Gospodarski razvoj nam je pa nemogoč, če se ne oklenemo višje politične ideje. — Imamo jo: v okviru države, kot se umeje samo po sebi, — težimo po tem, da se združimo s Hrvati. Da dobimo v gospodarskem oziru potrebne opore in se hkrati rešimo škodljivega nemškega in laškega vpliva, nam je pri srcu zveza naše države z Rusijo.

3. Socialci smo. Zato upoštevamo svetost, pa tudi meje avtoritete in zasebne lasti. Neomejene oblasti ne priznavamo nikomur, razen Božju. Neomejenega izvrševanja zasebne lasti tudi ne moremo dopuščati. V ta namen, da bi se zasebna last izvrševala pravično, težimo po združni organizaciji. Namesto mrzlih strojnih sil, namesto trdih pesti velikega kapitala hočemo, da zavladajo pravne sile ljubezni in pravičnosti. Zato pa hočemo oživeti stanovska telesa in v ta namen ustanovljamo in podpiramo zadruga delavskih stanov.

4. Demokratje smo. Ljudstvu hočemo priboriti politično moč in mu s tem vrniti pomen, ki mu pripada. Splošno, naravnostno, enako volivno pravico zahtevamo, ker smo prepričani, da samo z njeno pomočjo moremo premladiti nadušljivo dru-

Neodvisen kršč. delavski pokret nezaželen tudi drugod

»Der Gewerkschafter« (Strokovničar), glasilo švicarskih tekstilcev in drugih, je objavil v 5. letošnji številki članek o zadržanju svojih članov do krščanstva. Ker je članek značilen za švicarske razmere, ga priobčujemo v celoti. Mogoče se bomo tudi mi kaj naučili.

Člani krščanskih strokovnih organizacij so pogostokrat predmet razpravljanj, ki se nanašajo na njihovo pobožnost in njihovo zadržanje proti krščanstvu. Kritikavzarji, meketači in zabavljači žal ne izumrjejo nikoli. Najbolj obžalovana vredna pa je okoliščina, da najdemo take ljudi pogosto v vrstah »pobožnih«. Nekaterim se zde krščanski strokovničarji preveč materialistični, nekaterim, da so socialistično ali pa celo komunistično okuženi. Ne smemo se varati, da imamo v tem pogledu veliko nasprotnikov tudi v lastnem, krščanskem taboru. Kar se čisto tukaj skvasi o krščanskih strokovničarjih, vzbuja kar grozo.

Če moramo izvesti razne strokovne akcije, da pomoremo do veljave načelom pravice in pravičnosti, so krščanske strokovne organizacije skratka preradikalne. Navadno menijo to taki ljudje, ki sami nimajo smisla za požrtvovalnost v korist skupnosti.

Torej premalo smo pobožni — taka predbacivanja slišimo pogosto tudi iz verskih krogov in njihovih organizacij. Navadno se kaj takega godi, če vidijo, da ni navzoč noben krščanski strokovničar. Da bi se vznemirjali zaradi takih elementov, bi bilo v resnici brezkoristno. Premalo pobožni smo tudi v očeh

zbo. Naše demokratsko načelo pa nas ne uči sovraštva, marveč ljubezni. Vsakemu, kar mu gre!

5. Zato pa skušamo politično vzgajati ljudstvo, učiti ga prave verske, narodne in socialne zavesti. V naših vrstah ne potrebujemo samo oseb, marveč predvsem razuma in znanja. Ne damo si na slepo ukazovati; kar nam veleva razum, kar nam potrjuje dokazi, velja za nas.

6. Strankarski nismo, ker se še vedno rodimo. V svetu, rešilnem gibanju stojimo in ne odbijamo nikogar, kdor se nam hoče nesebično prepričan pridružiti. Strankarski tudi zato nismo, ker ne priznavamo vodstva kakih oseb, ker se namreč združujemo samo okrog svojih svetih idej in za nje živimo, za nje če treba tudi umrjemo.

Sovražnikov se ne bojimo. Vajeni

mnoгих podjetnikov, ki so mnenja, da bi moral biti namen našemu gibanju, da pridigujemo svojim članom zadovoljnost in še enkrat zadovoljnost. Kakor znano, so tudi taki pobožni delodajalci, katerih ne ovira njihova »pobožnost«, da ne bi izvrševali taka dejanja, ki so v popolnem nasprotju z načeli pravičnosti in krščanske ljubezni do bližnjega. So zelo »pobožna« podjetja, ki se zelo rada sklicujejo na papeške okrožnice, ki pa vendar izkoriščajo svoje delavce in nameščence do skrajnosti. Pri tem pa menijo, da dovolj zadostijo svojim krščanskim dolžnostim, če darujejo sem in tja kakšen tisočak za novo cerkev, zvonove ali orgle, in sicer od tistega denarja, kateri je bil delavcem pridržan na račun njihove eksistence.

Pustite nas že enkrat s to »pobožnostjo«, katere se zlasti poslužujete, da bi se na primerno pošten način iznebili vsega umazanega perila, katerega se sramujete. Pustite nas s to »pobožnostjo«, katere se mora gnusiti vsakemu poštemu človeku in katera je postavila krščanstvo že dovolj v slabo ime.

Kaj je prava pobožnost? Prava pobožnost je: Da se postavimo na stran resnice; da se za njo borimo; da spravimo v sklad svoje zadržanje v socialnem in gospodarskem življenju z načelom pravičnosti; da se iskreno trudimo, da so ta načela naša vodilna linija v našem privatnem in javnem življenju.

Strahopetnost, polovičarstvo, hinavščina in kompromisarstvo ne bo nikoli zgradilo krščanskega gospodarskega reda.

smo boja. Svet ima še dovolj grobov za nje, če nočejo drugače. Taki smo in drugačni ne bomo! Bog nam pomozil!

Članek nima sicer nobenega podpisa ali drugega znamenja pisatelja, že sama zamisel in izrazi kažejo, da ga je konec leta 1898. napisal sam dr. Krek. On je bil privrženec zveze z Rusijo in protivnik zveze z Nemčijo, ker je v zvezi z Nemčijo videl nesrečo za avstrijske Slované. To je večkrat poudarjal v privatnih razgovorih. Sicer je pa za nas zanimiva vsebina članka, ki je pred 40 leti načelno poudarjal prav to, kar danes hoče Jugoslovanska strokovna zveza, ki jo nekateri zaradi tega preganjajo. Kapitalizem je iznajdljiv in privlačna sila!

Jože Gostinčar.

Naše delo kot krščanskih strokovničarjev in strokovničark temelji vseskozi na krščanstvu, nima pa prav nič skupnega z ono »pobožnostjo«, ki je zelo gnala in s katere pomočjo hudič spleta svoje zanke. To si morajo zapomniti vsi tisti krogi, ki se nočejo boriti in ki imajo resničen strah, da bi utegnil kakšen bojvitejši veterček motiti njihov mir in brezdelje.

Velikodušnost in pogum so ideali, ki morajo biti lastni vsakemu krščanskemu strokovničarju in vsaki krščanski strokovničarki. S temi ideali, v znamenju resnice in pravičnosti, se bomo tudi nadalje borili in sicer s tako doslednostjo, da mora biti pod našimi zastavami izvojevana zmaga vsega dobrega in plemenitega.

„Obsojena zaradi tatvine...“

Meščansko časopisje prinaša stalna poročila o raznih prestopkih in izrečenih sodbah — toda vse žal brez komentarja. Pred kratkim smo brali, da je bila obsojena neka oseba na sedem mesecev zapora, ker je po mariborskih trgovinah ogledovala blago in pri tem kradla. Bila je brezposelna delavka.

Dosledni krščanski list pa se bo zavedal svoje dolžnosti v poročevalski službi. Poročilo naj bo popolno in resnično. Kakšen vtis napravi zgoraj omenjeno nepopolno poročilo, ki mu je celo v listih dostavljeno ime one usmiljenja vredne delavke? Mnogo bralcev bo prepričanih, da gre za pokvarjeno, ničvredno žensko — pač delavko. Brez posla je, kar ji tudi ni treba, češ, da je dela za pridne roke povsod. Na tak in podoben način meščansko časopisje delavce vede ali nevede riše in predstavlja svojim cenjenim bravcem. Ni čudno, da smo še v 20. stoletju zasramovana, manjvredna bitja — delavska drhal. Obsojamo torej taka poročila, ki blatijo naš delavski stan!

V gornjem primeru gotovo ne gre za popolnoma propadlo osebo, ampak najbrž za pod pritiskom razmer prisiljeno kaznivo dejanje. Na mestu je torej, da se pri takih poročilih pove, zakaj je do česa takega prišlo, če že časopisje ne more molčati o teh nesrečnih zgodbah — kakor to dela, kadar gre za boljše in imenitnejše ljudi, kakor so na primer delavci.

Obsojanja vreden je vsak prestop, vsak greh. Ne zagovarjamo v tem primeru prestopka, temveč vprašujemo, ali ne bi mogla ta oseba, ki je tokrat grešila, svojo iznajdljivost porabiti v koristnem delu za človeštvo? Da. Toda moramo ji dati delo, za katero ima svojo naravno sposobnost, in za delo protivrednost, zaslužek, s katerim se bo lahko pošteno preživljala. Trkajmo se tedaj na svoja prsa in se zavedajmo, da smo prav za prav tudi mi sokrivni, da ljudje propadajo. — Kršč. socialist.

Strokovna poročila

Iz centrale

Od nekaterih skupin še nismo dobili seznamov novo izvoljenih naših delavskih zaupnikov. Zato prosimo vse prizadete skupine, da nam v najkrajšem času pošljejo imena naših delavskih zaupnikov kakor tudi njihove naslove. Vse skupine naj nam tudi pošljejo poročila o izvršenih volitvah. Tovariši tajniki, storite to takoj!

Lesno delavstvo

Nazarje. Dne 30. januarja so se vršile pri nas volitve delavskih zaupnikov, ki se jih je udeležilo nad 100 delavcev in delavk. Zastopnik centrale tovariš Jurač je imel globoko zamišljen govor, kateremu smo vsi z velikim zanimanjem sledili. — Po končanem govoru so sledile volitve delavskih zaupnikov, ki jih je bilo izvoljenih šest s tov. Lud. Sabotinom na čelu. — V novi odbor skupine so bili izvoljeni tovariši: predsednik Lukač Jože, tajnik Jurak Ivan, blagajnik Hofbauer Karel. — Da ne bo novi odbor in zaupniški zbor ostal samo na papirju, prosimo tovariše-delavce, naj svoje želje in zahteve v bodoče vedno naznanjajo le svojim zaupnikom, da ne bo še nadalje toliko zahrbtnega in nepotrebnega »neganja«. Člani pričakujejo od naših zastopnikov, da nam na mesečnih sestankih povedo izid naših morebitnih zahtev ali prošenj pri podjetju ali kjerkoli. Od podjetja pa pričakujemo, da bo upoštevalo naše želje, da bomo lahko šli roko v roki proti cilju, ki bo v korist podjetju in nam delavcem.

Tekstilci

Kranj. Kljub temu, da naša organizacija v Kranju občuti vedno hujski pritisk z vseh strani, ji delavstvo vedno bolj zaupa in se je oklepa. To so posebno dobro pokazale volitve obratnih zaupnikov v kranjskih tovarnah, ki dokazujejo vedno lepše napredovanje JSZ v Kranju. Izid volitev je tale: tovarna Intex JSZ 5, NSZ 3; tovarna Jugoska JSZ 7, SDSZ 8, NSZ 1; tovarna Jugobruna JSZ 6, SDSZ 8, NSZ 2; delavci Mestne občine JSZ 2 zaupnika.

Papirničarji

Vevče. Volitve obratnih zaupnikov so bile razpisane za dan 5. februarja. Ker je bila vložena samo ena skupna lista, so volitve odpadle. Izvoljeni so naslednji zaupniki: tov. Hočevar Anton, tov. Pangeršič Ivan, tov. Bečan Ivan, tov. Flezar Jožefa, s. Kocjančič Franc in s. Berčič Josip. Za starešino je bil na prvi seji izvoljen tov. Pangeršič Ivan, za tajnika pa s. Berčič Josip. Zaupniški zbor je takoj začel z delom, ki ga je v takem podjetju vedno dovolj. Pri prvem posredovanju obratnih zaupnikov dne 10. t. m. je zastopnik podjetja iz-

javil, da je pomanjkanje naročil vzrok, da odjemalci papirja pritiskajo na znižanje cen papirju. Pomaga jim Avstrija, ki sili na naš trg s svojim papirjem, ker ga zaradi vojne na Kitajskem ne more izvažati. V Zagrebu se vrše pogajanja med zastopniki papirnic in kupci za nove cene papirju. Upanje je, da bo ta zastoj kmalu končan ter da ne bo večjih omejitev obratovanja. Tako zastopnik podjetja. Delavstvo pa po tako dolgi krizi, ki je bila v letih 1931. do 1935., pričakuje polne zaposlitve, ker ima še marsikdo posledice, obenem pa rastejo z dneva v dan cene življenjskih potrebščin. — Tovariši in tovarišice, postavili smo zaupnike, vemo pa tudi, da zaupnik brez močne organizacije malo pomeni. Dolžnost naša je, da delamo v organizaciji vsi in damo s tem zaupnikom potrebno moč, ko se bodo borili za dobrobit delavstva. — Tovariši, ki še dolgojete na kolezarčkih, poravnajte čimprej pri tov. Zupančiču, da pošlje znesek centrali!

Rudarji

Kočevje. Razmere na tukajšnjem rudniku so se v zadnjem polletju nekoliko zboljšale. Doslej se je obratovalo samo na dnevnem kopu. Ker se pa dnevni kop izčrpa, se je za poskušnjo pričelo v jami. Ker je pa število celokupnega delavstva zaposlenega pri obratu maloštevilno in še to je v medsebojnem boju razdeljeno v tri organizacije, je seveda izgled za kak uspeh zelo majhen. Za bodočnost je pričakovati male spremembe pri volitvah, ker se je govorilo pri volitvah v »Bratovske skladišnice«, da »baje« obstoja JSZ. Je neka skupina, ki si predstavlja, da je samo ona za zboljšanje delavskih pogojev, tako kot da je samo Nacek sposoben za to. Če bi pa Nacka ne bilo, bi pa bil gotovo kakšen Ftaučkov Gustl. Sicer se je pa že začel teror izvajati, češ pri nas se organiziraj, če ne, pa delal ne boš pri meni. Čas je že, da se to že enkrat neha! Vsakdo ima pravico do dela in nikomur se je ne more odvzeti.

Rudar.

Oblačileci

Ziri. V nedeljo 15. februarja se je vršil pri nas članski sestanek naše skupine, ki je bil še precej dobro obiskan. Samo nekaj izjem je, ki menda mislijo, da so že kar dovolj poučeni o vseh delavskih vprašanjih in jim zato ni treba sestankov. Takim pač ne gre naše priznanje. Predaval nam je tovariš Pestotnik, ki je v lepih besedah razložil starostno zavarovanje. Očrtal nam ga je od vseh strani. Kakor je razvidno, se bo moralo delavstvo bolj temeljito zavesti pravic, ki mu gredo, in s tem pomagati graditi boljše bodočnost sebi kakor tudi svojim potomcem. Da se pa to posreči, se bo moralo predvsem bolj okleniti svoje delavske organizacije, kajti le v skupnosti je moč, posameznik ne pomeni nič.

Od spoznanja do dejanj

Tovariš z dežele piše:

Centralizem je izveden pri nas v vseh ustanovah, tako tudi v delavskem zavarovanju. Denar iz Slovenije gre v Zagreb, ki ga potem po svoji centralistični »uvidenosti« dobičkanosno nalaga. Po tej »uvidenosti« je bila Slovenija doslej oškodovana najmanj za 25 milijonov dinarjev.

Osrednji urad v Zagrebu je sedaj napravil načrt politike nalaganja denarja za dobo od 1938 do 1945. Od vseh 57 milijonov 750.000 din je predvidenih za Slovenijo komaj 1 milijon in pol. To se pravi 2,6%. Slovenija bo spet prikrajšana za celih 8 do 12 milijonov dinarjev.

Mnogi se vprašujejo, kako je mogoče, da Slovenijo tako zapostavljajo in da Slovenci vse to tako mirno gledamo? Vprašujejo se tudi, kako dolgo bomo še vse to trpeli?

Pač tako dolgo, dokler bomo samo besedno udrihali po centralizmu, samo zabavljali čez čaršijo in Belgrad, sami pri sebi kleli nad vsem, dejansko pa podpirali vse, kar brusi nož, ki reže meso z našega narodnega telesa. Tako dolgo bo še tako žalostno pri nas, dokler ne

naučili pameti vse »naše« in »velike« ljudi, ki sicer pravijo, da so socialni in zavedni Slovenci, v vsakdanjem življenju pa vzdržujejo tisto, kar nas najbolj tepe. Pa tudi tisti bi morali že vendar enkrat napraviti praktične zaključke, ki so že spoznali vso kvarnost sedanjega sistema, a so še vedno tam, kjer se dejansko dela prav nasprotno njihovim nazorom. Na tem tako zelo bolehamo pri nas, da so nekateri mehkejši realisti že kar obupani.

Tudi slovenski delavci vedno bolj uvidevamo, kako tudi nas tepe centralizem, ki sesa iz Slovenije, kolikor se le da. Spoznajmo tudi mi delavci, da nič vedno ne pomaga samo zabavljati, čez pol ure pa že ploskati in glasovati za tistega, ki vse to pomaga vzdrževati. Od samega tarnanja smo kar zares bolni. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! Ljudi pa, ki samo tarnajo, prav gotovo tudi ljubi Bog nima rad!

Primer Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je samo eden izmed stotih. Zganimo se že vendar enkrat — pa zares. Vsak dan čakanja večna naša izgubo in nas peha nazaj. In skupnosti je treba! Ves narod se mora dvigniti!

Do naših krajev

Zagorje

Na pustno nedeljo 27. februarja priredimo delavski prosvetni večer v Združenem domu. Spored bo zelo zanimiv. Nastopi tudi naš pevski zbor. Vabimo k čim večji udeležbi.

Celje

Prihodnji sestanek bo v sredo 25. februarja. Predaval bo g. kaplan Korbar, ki zadnjič ni prišla popolnoma do izraza, je pa pokazala veliko voljo in discipliniranost, ki je prav tako upoštevanja vredna kot igranje, ki je bilo zelo zadovoljivo. Tako hodimo v kulturnem oziru svojo delavsko pot, ki je čisto samosvoja, pristna in razveseljiva za naš krščansko delavski pokret.

Ponovitev »Miklove Zale« je prav tako dobro uspela kot prva predstava. Gledališče je bilo zopet polno občinstva. Igralci našega delavskega odra so pokazali svojo kulturno stopnjo, ki pri tej igri sicer ni prišla popolnoma do izraza, je pa pokazala veliko voljo in discipliniranost, ki je prav tako upoštevanja vredna kot igranje, ki je bilo zelo zadovoljivo. Tako hodimo v kulturnem oziru svojo delavsko pot, ki je čisto samosvoja, pristna in razveseljiva za naš krščansko delavski pokret.

Šivilje pri Dobovičniku. V zadnjem času so se organizirale pri JSZ tudi šivilje pri trgovcu Dobovičniku. Organizacija bo skušala njihov položaj izboljšati. Da je to potrebno, vidimo že v tem, da podjetnik plača daleč izpod mere, ki je določena za šivilje.

Okrožnemu uradu v Celju dostojne prostore! Vsemu celjskemu članstvu in javnosti je znano, v kakih slabih prostorih se vrši ordinacija za celjsko članstvo. Že v nekem prejšnjem članku smo opozorili na krivično razmerje zdravnikov pri tolikšnem članstvu, ki je v Celju. Danes pa moramo povedati odločno besedo na račun stare bašte v Vodnikovih ulici, kjer se vsak dan dopoldne tlačijo v majhni čakalnici polno pacientov. Ne samo, da morajo vsi ti čakati včasih po cele ure, da pridejo na vrsto, še napoti so si in pacienti kar ne vedo, kako bi se izogibali drug drugemu, ki ima vsak svojo bolezen. Zadeva postaja že neznosna. Že leta traja to stanje, in kakor je videti, se nihče od odločujočih ne briga za zadovoljivo ureditev. Tu je predvsem potrebno, da se takoj uredi zdravniška služba, da bo delavcem vsaj ustreženo. Premalo je, da bi dva zdravnika v enem dopoldnevu ustregla zahtevam stotih delavcev, ki povprečno prihajajo v ordinacijo. Drugo so prostori! Ali ne gre mestna občina na roko? Ali morda drži trditev, da so ti prostori v Vodnikovi ulici zadovoljivi? Potem naj izvolijo priti gospodje od OUZD-a in SUZOR-ja na kak delavnik v čakalnico! Kje so pa potem še vsi drugi pripomočki in naprave, ki jih je celjsko članstvo prav tako potrebno, kakor ono v Mariboru ali Ljubljani. Mnenja smo, da bo potrebno skupno odločno nastopiti. V skrajni sili bo potrebno, da vse delavstvo skupno z mestno občino organizira javen protest proti nezastlišanju komediji in trmi odločujočih ljudi pri Okrožnem uradu. Sicer pa ponovno poudarjamo, da bi moralo te stvari reševati tudi delavstvo, ki ne bo nehala poudarjati, da hoče odločevati tudi v tej socialni instituciji.

Slatina-Radenci

V nedeljo 6. t. m. popoldne smo spremili k večnemu počitku na pokopališče v Petanjcih našo članico Terezijo Gomilar. Marljiva pokojnica je služila vsakomur za zgled pridne delavke. Pridobila si je spoštovanje vseh, kar se je pokazalo na njeni zadnji poti, kamor smo jo spremili polnoštevilno. Posebno dober spomin pa je zapustila pokojnica v zdravilišču Slatina Radenci, kjer je polnih 15 let vestno in pridno opravljala svojo težko službo. Stara komaj 31 let, šele dva meseca zakonska žena posestnika g. Ivana Gomilarja na Petanjcih, je že morala leči v hladni grob. V naših srcih pa bo živel časten spomin na njo in njeno delo. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da smo spremili rajno tovarišico čim častneje, kakor tudi dekanu g. Josipu Krancu iz Tišine, naša iskrena zahvala.

Naše skupine polagajo račune

Kočevje. Občni zbor naše skupine se je vršil dne 6. februarja. Odbor skupine je podal izčrpana poročila o delovanju v preteklem letu. Za tem smo izvolili nov odbor, po večini sestavljen iz starih odbornikov. Zastopnik centrale tov. Pestotnik je govoril o dolžnostih članstva do odbora in njegovem sodelovanju za razvoj JSZ. Delavska nezavednost je v veliko pomoč velikemu kapitalu, ki lahko z neorganiziranim delavstvom postopa po mili volji. Delavci se moramo z vsemi močmi poprijeti svoje organizacije in si z njeno pomočjo zagotoviti boljši položaj.

Škofja Loka. Dne 6. februarja se je vršil 5. redni občni zbor skupine oblačilnega delavstva v Škofji Loki. Potekel je stvarno, v najlepšem soglasju, le udeležba je bila nekoliko skromna. Za uvod smo počastili spomin rajnega tov. Lovrinca. Nato so sledila poročila odbornikov, ki jih je članstvo vzelo na znanje ter po poročilu nadzorstva sklenilo razrešnico s pohvalo. Sledil je krasen govor predsednika JSZ Srečka Žumra, v katerem je orisal namen in delovanje JSZ s posebnim ozirom na vsa natočevanja, ki jih širijo razni janičarji krivice. Občni zbor je obiskal tudi g. župnik J. Podbevšek in se pohvalno izrazil o upravičenosti delavske borbe za pravico na temeljih krščanstva ter nam želel kar največ uspehov. — Pri slučajnostih je bil sprejet predlog glede podpore članom v izrednih potrebah. Da ne bo radi tega kega nespornost, se mi zdi na mestu sledeče pojasnilo: Med našim članstvom obstoja izredno hvalevredna navada, da smo ob najnujnejših slučajih priskočili s skupno zbirko prizadetim na pomoč in s tem dejansko pokazali ljubezen do bližnjega. S prostovoljnimi prispevki 1 din na mesec bi take zbirke lahko odpadle. S tem bi nihče, ki je do zdaj prispeval za pomoč najpotrebnejšim, ne bil oškodovan. Prispevek je prostovoljen in se bo biral le od tistih, ki so tovariši v nesreči pripravljeni doprinesti skromno žrtev.

Kako smo volili zaupnike v Mariboru

Letošnje volitve, kolikor jih je bilo doslej izvedenih, so zlasti v vrstah mariborskega tekstilnega delavstva pokazale dokajšnjo razgibanost. Ker je bila lani ustanovljena v Mariboru Strokovna skupina tekstilnih delavcev, se je naša lista vložila pod njenim imenom.

V tovarni Zelenka & Comp. smo letos prvič nastopili. Agilni tovariši Slokar Vladimir se ni ustrašil nastopiti z belo listo v popolnoma rdeči tovarni. Uspeh je bil za prvič kar dober.

V tovarni Hutter in drug smo obdržali tudi letos svoja dva zaupnika. Na glasovih so izgubili tudi rdeči, pridobili pa so plavi. Proti beli listi so se vrgli zlasti plavi, kar je le potrdilo naše mnenje o njihovem razumevanju strokovnega gibanja. Razširjali so letake, v katerih pravijo, da smo beli krivi minimalne mezde 2,50 din, da smo naprtili delavcem rubež na plačo in da smo pri lanski stavki mi pošiljali nad delavstvo kar cele bataljone žandarjev.

V tkalnici tovarne Avgust Ehrlich so pa letos nastopili tudi zeleni. Obljubili so, kako bodo vsakega spravili v dr-

žavno službo, kdor bo nje volil. Zanje so agitirali celo mojstri. Na svojo listo pa so postavili nekatere kandidate, ki so prešli do danes že vse barve in organizacije in bodo tako prešli tudi zeleno, zlasti ako ne bo nič z državnimi službami. Hvalisanje o zeleni zmagi se bo kmalu razblinilo. Dobili so polovico zaupnikov, drugo polovico pa mi in rdeči. Pustili smo zelenim tudi starešino in tajnika zaupnikov. Sedaj pričakujemo bajne uspehe, ki so jih obljubljali pri volitvah.

V tovarni Doctor in drug je bila letos velika udeležba pri volitvah. Plavi niso mogli sestaviti svoje liste in ne nastopiti. Bela lista je dobila 5 zaupnikov in 60 glasov več, kakor lani.

V tovarni svile Thoma & Comp. letos rdeči niso več mogli priti do veljave in niso vložili svoje liste. Na ta način smo mi dobili vseh 6 zaupnikov.

Volitve v Mariboru so tudi pokazale, da je med delavstvom še prav malo resnosti, da primanjkuje marsikje tudi poštenosti in objektivnosti in zdravega gledanja na čase, v katerih se nahajamo. Sicer pa še toliko število izvoljenih zaupnikov kakršnekoli barve nič ne pomeni, če ni delavstvo strokovno organizirano. Kjer se dobri in pravi zaupniki potegujejo za delavce, tam se morajo tudi vsi delavci potegniti za zaupnike, če je treba. Zato v vse tovarne strokovno organizacijo!

Razširjajmo

„Delavsko pravico“!

Poselska zveza

„Pametno!“

Pod tem naslovom je prinesel »Slovenec« v nedeljo 16. 1. 1938 imeniten navet glede ureditve gospodinjskih šol za mlade služkinje: Od 14. leta dalje naj bi bila vsaka služkinja prvi dve leti smatrana kot učenka, njena gospodinja pa njena učiteljica. Učenka naj bi dobila brezplačno stanovanje in hrano.

Zares velik napredek 20. stoletja! Poselska zveza iskreno čestita član-karici za tako imenitno zamisel! Čudimo se le, da ta članarica še ni sprevidela, da imamo danes in že dolga leta takih izobraževalnih šol za služkinje vse polno. Take učenke smo vse, bodisi stare ali mlade. Sprememba bi bila le v toliko, da je doslej služkinja »učenka« dobila za svoje težavno delo skromno plačilo, odslej naj bi pa vsaka dve leti zastoj garala. Kje naj dobi taka reva sredstva za obleko in drugo, kar bo med tem časom rabila. »Slovenčeva« članarica tudi namigava, da »učenke« ne bi bilo treba dajati Miklavčevih in božičnih daril.

Rade priznamo, da bi bila taka ureditev za gospodinjke prav koristna. Saj imajo itak rajši začelne, da jih, kakor pravijo, po svoje navadijo. Ko bodo eno izučile, si bodo preskrbele drugo, in tako vedno naprej. — Služkinja.

Kronika Poselske zveze

V začetku leta 1922. se je ustanovila pisarna oz. posredovalnica za služkinje, in to kar v zasilnem prostoru Alojzijeve dvorane. Uradne ure so bile samo popoldne od 2 do 5.

Čez leto dni pa se je Poselska zveza že preselila na Poljanski nasip v dobrodelno pisarno. Tudi tukaj je bila le 6 mesecev ter odšla v prostore Jugoslovanske strokovne zveze na Starem trgu št. 2. — V času pa, ko je bila zgrajena palača Delavske zbornice na Miklošičevi cesti 22, se je preselila skupno z JSZ v te prikladne nove prostore, kjer še danes deluje.

Naša prva uradnica je bila gđc. Katarina Ciler, ki je pa po enoletnem delovanju storila tako, kot prva predsednica Poselske zveze, odšla je v samostan. Na njeno mesto je prišla gđc. Francka Pečan. Leta 1927. pa je prevzela pisarno oziroma posredovalnico Poselske zveze uradnica ga. Katarina Uršula, ki še danes neumorno deluje za dobro naše organizacije. Za ves trud ji bodi na tem mestu izrečena najlepša zahvala in priznanje našega odbora.

Samo Bogu je znano, koliko tihega dela krščanske ljubezni do bližnjega se je tukaj v teku let izvršilo, bodisi za služkinje, ki jim je bilo pomagano, da so dobile primerne službe, bodisi za gospodinjke, ki so dobile dobre, pridne služkinje. Kolikim dekletom se je preskrbela v potrebi podpore, prosta vožnja v tuje kraje, koliko koristnih naukov so dobile tukaj za življenje! Zato pa vam, mlada in neizkušena

dekleta, ki še ne poznate nevarnosti mesta, v katero v tako obilnem številu prihajate, toplo priporočamo: Oglasite se vse v prostorih Poselske zveze v Delavski zbornici! Pa tudi tiste, ki ste že v službi, pridite k nam, ko boste izmenjavale službo, prav tako tudi vse brezposelne. Držimo se gesla: Svoji k svojim!

Ko bi se služkinje res strnile v eno vez, da bi prihajale v svojo stanovsko pisarno, bi kaj kmalu same na ta način onemogočile zasebne posredovalnice in ne bi nam bilo treba čakati na določbe zakona.

Pokažimo že enkrat svojo zavednost in ne stojmo le ob strani! Širimo našo propagando na vse strani. Delajmo vztrajno za napredek svoje stanovske organizacije in posebno skrbimo, da pridejo tudi vse neorganizirane v naš okvir!

Kulturnost kulturnih organizacij

Vsem, ki so komentirali članek pod gornjim naslovom, ki je izšel v »Delavski pravici« 15. in 20. januarja letošnjega leta, moram povedati, da so zašli daleč preko okvira primerne poročanja. Spustili so se na pot, na kateri se bore za tisto, odnosno proti tisti smeri, v katero mislijo, da vodi gornji članek. To pa seveda ni res, niti ni mogoče, ker članek poleg tega, da popolnoma jasno govori o škodljivih pojavih v katoliških prosvetnih organizacijah, tudi odkrito pove svojo smer, ko pravi, da mora biti v katoliških organizacijah brez ozira na levo in desno Kristus vir in cilj življenja, torej v vsem zasebnem in javnem življenju, za vsakega in za vse. S tem je članek daleč od vsakega farizejskega zavajanja v svobodoumne misli, pa tudi od ljudskega frontaštva, ker je in ostane le to, za kar ga je označil naslov sam. Nastal je zato, ker odkrita beseda v obraz ni zalegla, pa je bilo zato potrebno boleče rane prikazati odkrito, da se ozdravimo, še preden se zagnoje. Nihče nima pravice farizejsko zavijati njegovih misli, niti ga pehati v družščino s komurkoli, če stvar prenesemo na list, ki je članek objavil. Vsi tisti, ki so ga zavajali na svoja pota, naj ga raje premislijo in »mutatis mutandis« prenesejo na svoje področje in tam očistijo »smrdeče ozračje«. — S tem je za me vsaka debata zaključena.

Smetov France.

Delavski koledarček

Ponovno opozarjamo vse skupine, ki še niso poravnale računa za Delavski koledarček, da to takoj store. Prihodnjic bomo objavili seznam vseh zamudnikov, ki jih sicer ni veliko, pa zato delajo tem bolj žalostno izjemo.

Centrala JSZ.

Lozje Lešnik, rudar, Huda jama:

Nemoteno delo — naša dolžnost

»Meni pa je vseeno, ali me ljudje hvalijo ali grajajo«, tako je rekel sveti Pavel. Rekel je zato, ker je vedel, da je v hvali mnogokrat hinavščina, v graji in obsodbi pa krivica.

Ta Pavlov izrek moramo v današnjih dneh izgovarjati tudi mi krščanski socialisti, vsi kot celota in tudi vsak posameznik. Saj imamo primere, da nas vabijo k sodelovanju, a takoj za tem nas že ozmerjajo z izvržki. Tisti pa, ki so šli iz organizacije JSZ, ker tu ni bilo pričakovati kake visoke časti ali posebnega dobička, so osnovali drugo organizacijo, prejšujo pa hočejo zrušiti. Ker pa vidijo, da se krščansko delavstvo ne da odvajati od JSZ, ker vidi, da le ta vodi članstvo odločno v smeri, ki je delavstvu nujno potrebna, postavljajo krščanske socialiste pred alternativo: Ali greste z nami, če ne, ste pa protikrščanski!

Smešno bi bilo to, če bi ne bilo tako žalostno. Tisti, ki je še pred kratkim hvalil delovanje JSZ, gre zaradi častihlepa v drugo organizacijo, potem pa zahteva od starih preizkušenih borcev JSZ, od ljudi, ki so nosili ogromne žrtve in so na nje še pripravljani, samo da koristijo delavstvu, tisti zahteva od teh, da njegovo omahljivost podpirajo. In tisti ali pa njegovi zagovorniki še

potem sodijo in obsojajo JSZ in njene neomajne borce.

Pri cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani sem kupil februarško številko lista »Vera in življenje«. Tam najdem članek »Gorečnik«. Ves članek je vreden, da bi ga prepiral, a prostor je omejen. Mogoče se list še dobi in nobenemu ne bo škodilo, če ga dobi v roke. Jaz bom članek shranil, ker bo koristen morda še meni, pa tudi komu drugemu ga bom lahko s pridom pokazal. Navedem pa naj začetek članka:

»Farizej, po slovensko bi rekli »gorečnik«. Beseda, ki je na slabem glasu. Vi niste farizej in tudi ne bi marali biti. Na vsak način bi vas pa rad pred tem obvaroval. Da je farizej, tega nihče ne bo hotel priznati. Toda vprav v krogih na videz pobožnih ljudi jih najdemo, v krogih tistih ljudi, ki mislijo, da so v pobožnosti že zelo daleč prišli. Stari farizeji so nam bili zelo nesimpatični, toda tisti novega zakona, v času, ko nam je Kristus dal zgled in nauk v ljubezni, so nam še mnogo bolj odvrtni.

Ljubezen ima farizej samo do samega sebe ali kvečjemu do tistih, ki so mu enaki, ali do ljudi, ki so mu simpatični.

Članek je šestkrat daljši, kakor je tu

Spomini na Orjuno

Orjuna je terorizirala že l. 1924. Prvi eldorado za Orjuno je bila volivna doba za februarске volitve leta 1925. Ognjeni krst je Orjuna prestala že prej v Trbovljah, ko je šla izzivat delavce, pa je naletela na može, ki so svojo čast in svoj delavski ponos znali braniti tudi z orožjem. Za svoje padle ljudi se je Orjuna zverinsko maščevala nad mladim rudarjem Fakinom. Orjuna je tudi sicer strahovala ponižne in miroljubne Slovence skoro po mili volji po vsej deželi. Edini, ki so se ji resno uprli, so bili delavci in študentje. Kakor da bi slutili usodo in videli v neprodorno daljavo, so delavci in dijaki organizirali odpor. Zveza delavstva in dijaštva za svobodo in proti nasilju se je zlasti očitno pokazala v Ljubljani.

Študentje so proti oboroženi sili skušali organizirati enakovredno in enakovrstno protitež. Pri odgovornih politikih so bili veliki pomisleki, češ kdo bo odgovoren za morebitne žrtve ali invalide. Toda, ko so videli, da je v nevarnosti ne le osebna svoboda in življenje pristašev, temveč da je ogrožena tudi imovinska varnost raznih gospodarskih ustanov, predvsem tiskarne, so molče privolili, da so študentje v svojem idealizmu storili, kar so smatrali, da je prav.

Pokojni Janez Zagar iz Gameljnov je bil eden izmed komandantov tiskarske posadke. Živih ne omenjamo, smo pa prepričani, da se marsikdo od njih danes povprašuje, čemu vse prečute noči, zabiti tedni, potrošena energija? Vse seveda brez sleherne nagrade, ker so bili študentje vsak hip za vse na razpolago. Svoj dom so akademiki tudi utrdili, kakor danes v Španiji ljudstvo utrjuje mesta pred uporniki.

Za 1. februar 1925 je bil napovedan v veliki dvorani Uniona v Ljubljani javen shod SLS. Na tem shodu bi moral govoriti ljubljanski poslanski kandidat dr. Korošec in njegov namestnik Franc Terseglav. Orjuna je napovedala svoj prihod na ta shod. Rekli so, da imajo nekatera vprašanja. To je bila odkrita in javna napoved, da bo Orjuna shod razbila.

Z veliko naglico se je poskušala organizirati obrambna akcija. Vodstvo te akcije je bilo pa kar v kavarni, čeprav je šef izjavil, da bo Orjuna le preko njegovega trupla mogla v Unionovo dvorano. Na »terenu« so bili pa študentje in nekaj fantov iz ljubljanske okolice. Studentje so bili deloma pri vhodu v Union, ostali pa so bili določeni za rediteljsko službo v dvorani. Orjuna je ob napovedani uri prikoralila v strnjениh vrstah. Odpor pri vratih je bil kar kmalu zlomljen, ker branilci niso imeli pripravnih obrambnih sredstev. Napadalec so bili preskrbljeni s solidnimi dolgimi in debelimi gorjanci, s katerimi so kar čez glave prvih vrst bili po obrambnem zidu, ki se je spričo trdih in grčastih paličnih koncev kar kmalu zrušil. Padalo je po glavah, ki trdih palic niso vzdržale. Tako se je obrambni nasip razmehčal in oslabil prve vrste, ki so bile nato pogazene.

S trdim korakom in glasno besedo je orjunska bojna skupina vkorakala v dvorano. Spetoma je za svečano razpoloženje razbila še veliko električno svetilko v veži restavracije. Sedanji šef mladinske JRZ v Sloveniji, znani organizator zelenih, g. Rudolf Smersu, se je tega prihoda tako prestrašil, da se je z veliko telovadsko spretnostjo bliskovito pomaknil kar skozi okno ven na prosto, stran od »bojnega polja«. Z njim in za njim se je pobasalo še nekaj takih fantov, čeprav so bili prav v ta namen prišli, da bi čuvali govornike pred napovedano motitvijo.

Orjunska skupina pa se ni dosti zmenila za hrbe, ki so se naglo umikali skozi okno, temveč je šla po sredi dvorane pred govorniški oder. Tam je bil napovedani govornik in kandidat dr. A. Korošec, predsednik ljubljanske organizacije SLS dr. Ivan Stanovnik, poslevoedeči podnačelnik SLS prof. Remec in tajnik stranke Franc Gabrovšek. Druga napovedanega govornika ni bilo. Korošec, Stanovnik, Remec in Gabrovšek se pa niso umaknili. Motilci pa tudi niso vdrli na nje, temveč so pretili s palicami in pestmi od vseh strani, zlasti pa od spodaj iz dvorane proti odru. V splošnem nemiru je zastopnik oblasti shod razpustil.

Dr. Korošec je nato v družbi dr. Stanovnika, prof. Remca in Gabrovška šel z odra naravnost v »levje žrelo«, v dvorano med zborovalce in razgrajace. Nikomur se ni nič zgodilo. Prav tako ne zunaj na ulicah, koder so se zbrale velike množice in izražale svoje simpatije dr. Korošcu kot predstavniku vseh takratnih svobodoljubnih Slovencev. Tisto nedeljo se ni nikomur nič zgodilo.

Jeklo

Koliko delovnih ur je treba za napravo 1 tone raznih vrst jekla. V naslednjem prinašamo, koliko ur je treba računati za izkop rude, potrebne za 1 tona jekla, izkop premoga, naprava koksa, pretalitev rude, predelava grodija v martinu in potrebno valjanje. Te razmere veljajo za Ameriko, pri nas so številke gotovo večje. Za povprečno 20 različnih izdelkov se računa 55 ur za eno tona jekla. Za izkop rude in potrebne premoga 7.75 ur, transport 8 ur, naprava koksa 1.50 ur, predelava železarne 34.45 ur, pisarniška dela 1.32 ur. Za različne vrste izdelkov se seveda rabi več ali manj ur. Tako za eno tona profilnega železa 33.91 ur, težko železno pločevino 36.54 ur, za tračnice 38.54 ur, palično železo 39.35 ur, trakasto železo 42 ur, vlečeno žico 51.19 ur, za 1 tona žičnikov 61.61 ur, vagonška kolesa 63.97 ur, za pocinjeno pločevino 80.65 ur. Iz teh navedb je mogoče tudi računati, koliki delež cene izdelanega jekla odpade na delavska izplačila in kako vpliva na ceno jekla zvišanje in znižanje plač.

Oglašujte v »Del. pravici«!

Slabe strani pa zamolči. Če pa se ta dva prijatelja spreta, je pa v dokazovanju lastnosti preobrat. Nasprotnik vidi vse slabe lastnosti in še mnogo več, kakor jih je. Vse dobro pa zamolči.

Se bolj vidno pa je to pri političnih strankah. Človek, ki je iz ene stranke presedlal v drugo, je lahko takoj stodoletni pripadnik, da le s polno paro meče očitke na prejšnjo stranko. To je torej prva naloga. Sposobnost prihaja v poštev v drugi vrsti. O doslednosti pa ni govora.

Ljudje, ki si kar tako na lepem izmislijo delavsko organizacijo, ki naj bi bila strokovna, pa žal ne znajo ločiti med strankarsko zagrizenim političnim udejstvom in med strokovnim delovanjem. Zato v take delavske organizacije uvajajo iste metode. Tu je začetek in konec boja z nasprotnikom. Uničiti pa se mora nasprotnik tako, da se pokažejo njegove slabe strani. Ako jih ima premalo, se pa izmislijo.

Človeško je tako početje — krščansko pa gotovo ni. Ako nas napadajo, bodimo mirni, kakor pravi sv. Pavel: »Meni pa je vseeno...« Če so napadi upravičeni, odpravimo slabosti. Če nas pa napadajo »gorečniki«, jim ne zamermimo.

Dva sta šla v tempelj molit. Tisti spredaj, ki je zadnjega grajal ter videl na njem le slabosti, je bil neopravičen. Tisti od farizeja grajan pa je šel opravičen na svoj dom.

To in ono

»Ločitev duhov je dovršena«. V članku pod tem naslovom je izlil zadnji »Slov. delavec« vse svoje besno sovražstvo proti JSZ. Oznanja dva tabora: prvi so sovražniki katolištva, ljudska fronta, kamor prištevajo v svoji zaslepljenosti tudi JSZ, v drugem taboru pa »Slov. delavec« z ostalim »pravovernim« časopisjem. »... Na eni strani poslanstvo Cerkev in veren narod, na drugi strnjene (vrste) zliberaliziranih in zboljševiziranih demagoških zastupljenjencev...« Odslej »Slov. delavec« ne bo več odgovarjal »Delavski pravici«, razen kadar bo v vesti vezan odgovoriti. — Razumemo pisanje »Slov. delavca«, da »Del. pravica« ne more več odgovarjati, vsaj ne stvarno odgovarjati. Zato je najbolje zavijati ovrtnik in se skriti za junaško nedostopnost. — »Slov. delavec« in tisti, ki stoje za njim, dobro poznajo resnico in vedo, da zavestno lažejo, ko nas postavljajo v isto vrsto z listi, kakor je n. pr. »Slovenski narod«, »Jutro«, »Slovenska beseda« itd. Dobro vedo, da se bodo ti listi prav tako borili proti nam, ko bo krščansko delavsko gibanje tako močno, da bo začelo pometati z vso nesnago v slovenskem narodu. Trenutni politični položaj, v katerem imajo prava delavska gibanja težek položaj, pa tem »naprednim« listom daje priliko, da na svoj način izražajo veselje in škodoželjnost nad razdorom v »katoliškem taboru«, posebno pa veselje nad razbijanjem strokovnih organizacij, ker upajo, da se s tem razbijanjem vsaj za neko dobo odmakne obračun z njimi. Krščanski socialisti zato znano pravilno ocenjevati pisanje teh listov. Čudimo se samo, da mu nasledajo »pravoverni« listi, posebno »Slovenec« in vse njegovo sorodstvo. — Na drugi strani ima »Slov. delavec« prav, da se oblikujeta dva bregova, toda ne taka, kakor si ju on zamišlja. Na eni strani je namreč množica delavskega in kmečkega ljudstva, na drugi strani pa vsi tisti, ki to ljudstvo izrabljajo in slepijo v svojo korist. Teh dveh bregov delavstvo, tudi krščansko socialistično delavstvo, ni samo ustvarilo, ampak so ga ustvarili ljudje z drugega brega. In prav je, da se ta dva bregova čim bolj jasno pokažeta in ustvarita. Zakaj mnogo je med nami takih, ki se hočejo kazati kot prijatelji in varuhi delavstva, v resnici pa hočejo duhovno in materialno zaslužiti. Na kateri breg se bo pri tej delitvi postavil »Slovenski delavec«, bodo odločevali njegovi varuhi, sodilo pa zavedno delavstvo.

Kranj napreduje v vseh pogledih. Da homo imeli zvrha dobrot, so ustanovili pri nas tudi ZZZD in društvo zelenih nameščencev. Kot vabo v ta društva bodo ustanovili še tekstilno zadružno »Teza« in tekstilni bazar »Teba«. Vse te velike pridobitve bodo imele skupno pisarno in uradne ure v knjižnici Ljudskega doma, kjer se bodo dajala pojasnila glede služb po tovarnah in delavnicah in bo pisarna za člane ZZZD tudi posredovala delo. Gotovo bo te naloge ZZZD uspešneje izvrševala kakor druge delavske organizacije, saj imajo njeni pokrovitelji in ustanovitelji s tovarnarji in raznimi podjetniki kaj dobre in prijateljske zveze. Zavedno delavstvo takim vabam ne bo nasledalo ter se bo rajši držalo svojih neodvisnih in svobodnih organizacij.

»Pogovor v vlaku« je postal v zadnjem času ena izmed najprivlačnejših točk za naše »pravoverne« časopise. Po predavanju g. Godine ga je objavil študentovski listič »Mi mladi borci«, za njim glasilo kranjskih »prijateljev delavstva« in gospodarskih veljakov »Gorenjec«. Predlagamo, da zanimivi »Pogovor« priobčijo še: »Straža v viharju«, »Na mejah«, »Mi mladi delavci«, »Slovenski delavec« in še ves kup drugih

Razgled po svetu

Pij XI. 16 let na Petrovem prestolu

Ves katoliški svet se je pretekle dni spominjal 16 letnice papeževanja Pija XI. Delavstvo se ga je spominjalo v tihi hvaležnosti za delo, ki ga je zanj storil posebno z okrožnico Quadragesimo anno. Krščansko socialistično delavstvo pravilno pojmuje duha te okrožnice ter v svojih sindikatih vztrajno dela za njeno izpolnitev.

Konkordat s katoliško Cerkvijo je dokončno odstavljeno. Notranji minister dr. Korošec in predsednik vlade dr. M. Stojadinović sta slovesno izjavila, da ta in tak konkordat kot je bil v Narodni skupščini že izglasovan, ne bo več predložen. Srbska pravoslavna cerkev je prekljala zato vse cerkvene kazni, katere je izrekla nad ministri in poslanci, ki so glasovali za konkordat. Vlada pa je spet pomilostila vse, ki so bili kaznovani zaradi demonstracij proti konkordatu. Vse veroizpovedi v državi imajo že pravno in obojestransko sporazumno urejene svoje odnose do države, le katoliška Cerkev še ne.

Narodna skupščina je začela razpravljati o državnem proračunu za 1958/59. Za enakopravnost slovenskega jezika je govoril v splošni debati poslanec inženir Župančič, ki je bil doslej znan kot zagovornik jugoslovenstva.

Romunski kralj Karel se je po pisanju švicarske »Neue Zürcher Zeitung«, kakor poroča »Slovenec«, proglasil za »diktatorja Romunije«.

listov in lističev, ki jim krščanski socialisti ne puste mirno spat.

Zahvala. Podpisani se tovarišem in tovarišicam najiskrenejše zahvaljujem za podporo v znesku 209,50 din ob smrti moje žene. — Mušič Ciril, Kamnik.

Kamnik. V sredo 2. februarja se je poročil član naše strokovne skupine kovinarjev v Kamniku tov. Drmal Andrej z gđc. Vido Mizori. Vsi člani jima želimo mnogo sreče in božjega blagoslova.

Zahvala. Vsem, ki ste ob smrti mojega moža delili z menoj sočutje, ki ste z molitvijo tolažili mojo družino, in vsem, ki ste spremili v tako velikem številu rajnega na njegovi zadnji poti, se najiskrenejše zahvaljuje žalujoča družina Lovrine, Škofja Loka.

Walter Briesley

Brezposelni

Dež je gospodoval nad vasjo. Tam je stalo selo Wingrove, kakor da je zavrženo od sveta. Vse je bilo videti na zunaj neizrečeno preprosto: hiše, visoka drevesa, nizke rastline in cestno življenje je zamrlo. Nato je zatulilo iz derbyske jeklarne: veter je zajčal, zemlja se je stresla, v deževju je utihnilo in dež je umolknil. Bilo je kakor spomin bogov, ki so se naveličali neumne enoličnosti v prirodi in ki velevajo izkoreninjenim ljudem, naj se zganejo in nekaj store. Tuljenje sirene se je izgubilo v daljji. In za hip je vse utihnilo razen vetra, dežja in drevja. Nato pa je rezko odjeknilo na mokrem, čistem, svetlem tlaku in se razlegalo po vasi, kjer si slišal le ječanje vetra, šumenje dežja in šušljanje v drevju. Zasllišali so se težki čevlji. Od tistega trenutka je vaška cesta oživela: ljudje so hiteli gor in dol, sem in tja. Bili so nestrpni in če si jih opazoval, si se sam nalezal nekakšne nestrpnosti. Vendar pa so se močje in fantje prijazno pogovarjali, tako da se jim po glasu ni poznalo, da so nestrpni in natakunjeni. Zavijali so se v dežne plašče. Nekateri so šli proti rudniku, drugi v nasprotno smer. Tisti, ki so mahali proti rudniku, so bili videti bolj nestrpni. Zaviti v dežne plašče so spešili po klanecu navkreber, malo so se celo potili. Tisti, ki so prihajali po klanecu nizdol, so stopali lagodneje, čeprav niso bili tako svobodni in sproščeni, kakor bi bili radi. Letele so opazke na okolico. Izgovarjali so jih s takšnim glasom in poudarkom, na kakršen odziv so pač naletele. Nekateri se niso mogli znebiti nejevolje, drugi pa so bili videti tako samozadovoljni, kakor da žive v boljših, dostojnih razmerah. »Jaz sem vedel, da se bo vreme tako prekleto skazilo.« »Danes ne bomo igrali kriketa v Derbyju.«

Hrvaški poslanec z liste dr. Mačka Novaković je prišel v Nar. skupščino in si dal overoviti svoj poslanski mandat. Izjavil je, da 70 odstotkov njegovih volilcev ne odobrava dr. Mačkove abstenenčne politike. Izplačali mu bodo dnevnice od izvolitve 5. maja leta 1955. naprej — okoli 300.000 din.

Sedaj je na vrsti hrvaško vprašanje, tako sta izjavila predsednik senata dr. Mazuranić in predsednik vlade dr. Stojadinović na banketu JRZ v Belgradu. Slednji je poudaril, da je bilo treba za reševanje važnih vprašanj naše notranje ureditve izpolniti dva pogoja: Prvi je poln želodec, za katerega je vlada poskrbela z dobro gospodarsko in finančno politiko. Drugi pogoj pa je mir na naših mejah, zato naša skrb za dobro zunanjo politiko. Sedaj bomo mogli notranjo politiko reševati v popolnem miru. Sedanja vlada si je že pred dvema letoma in pol zastavila nalogo, urediti državo v smislu ljudskih zahtev. Ta naloga je sedaj pred končno rešitvijo.

V JRZ vstopajo številni poslanci in javni delavci na Hrvaškem, ki so doslej vedno nastopali za jugoslovensko edinstvo in proti težnjam hrvaškega narodnega gibanja.

Občni zbori, shodi in sestanki

Domžale. Občni zbor strokovne skupine oblačilnega delavstva v Domžalah se bo vršil v petek 4. marca ob 5 popoldne v društvenem domu v Domžalah. Udeležba je za vse člane strogo obvezna.

Črna pri Kamniku. V nedeljo 20. februarja se bo vršil ob 1 popoldne v Črni pri Ivanu Osolniku (št. 10) občni zbor naše skupine. Prišel bo tudi zastopnik centrale.

Zagorje. V nedeljo 20. februarja ob 9 popoldne se bo vršil občni zbor naše skupine v Zadružnem domu. Poleg poročil bo tudi poročilo o intervenciji v Belgradu. Zato bo občni zbor še posebno važen. Noben zadržek, razen služba, nas ne sme ovirati, da se ne bi občnega zbora polnoštevilno udeležili. Povabite tudi neorganizirane, ki imajo namen, da stopijo v naše vrste.

Bohinjska Bistrica. V nedeljo 27. t. m. se bo ob 11 popoldne vršil v prostorih gostilne Arha Valentina redni letni občni zbor naše krajevne skupine lesnega delavstva. Ker bo občni zbor zelo važen za nadaljnji razvoj in delo naše skupine, vabimo vse tovariše, da se ga zanesljivo udeležijo. Prišel bo tudi zastopnik centrale.

Prostovoljce iz Jugoslavije, ki se bore v Španiji na strani republikanske vlade, je šel obiskat, kakor poročajo dnevnik, poslanec dr. Dragoljub Jovanović, znani srbski zemljoradniški prvak.

51 milijonov in 299 tisoč dinarjev so doslej plačali slovenski kmetje Privilegirani agrarni banki na račun svojih zaščitenih dolgov. Plačevali bodo še deset let.

65 milijonov dinarjev, katere je prejela Zadružna zveza kot posojilo, katerega je najela banovina pri državni Poštni hranilnici, po mnenju nekaterih gospodarskih strokovnjakov

Na Hrvaškem in v Bosni so se pri volitvah obratnih zaupnikov preskusile marksistične organizacije URS in ORS s Hrvaško delavsko zvezo (HRS) in Jugorasom. Dosedanji izidi kažejo nazadovanje URSa in ORSa, velik napredek HRSa in posebno v Bosni in Vojvodini tudi znatno število Jugorasovih zaupnikov.

Predsednik Roosevelt zahteva od kongresa Združenih držav, da odobri ponoven kredit 300 milijonov dolarjev za javna dela, da bi zaposlili brezposelno delavstvo, katerega število je začelo v USA občutno naraščati.

PRISTOPI V ZADRUGO

»DELAVSKA TISKARNA«

»Tako nerad delam v mokrih hlačah. A če pada takole, se zmoeš do kolena.« »Potrebno je bilo, potrebno, se bo ozračje vsaj malo shladilo in osvežilo.« »Že sinoči si lahko čutil, da se bo vreme spremenilo.« »Danes bo pošteno namočilo. Pol dneva rad ostanem doma. Bogme, to bo lilo! Vsako minuto se ulije in nese po strani, da bom kmalu do vratu moker.« »Samo, da pridemo v jamo, pa smo na dobrem.«

Ob četrtni na sedem so že vsi delavci odšli mimo. Na vas je legel mir in zapuščenost. Le veter je ječal, dež je šumel in po drevju je šušljalo. Ženske so bile doma, nekatere še v prvem nadstropju, druge pa so že pridno pripravljale zajtrk in majhne dežne plašče. Nekatero so se držale v kuhinji ali pa so po dežju skakale na vrt, kjer je bila shramba za premog. Drugim ni bilo treba hoditi na dež, kajti njihovi možje so mislili na vse. Preden so odšli na delo, so prinesli polno košaro premoga in ga postavili poleg ognjišča. Tiste, ki so bile praznoverne, so kurile v kotlu in odbirale umazano perilo, kajti pravili so: »Če pred sedmo dež lije, pred enajsto sonce sije.« In tisto čudno jutro bi se bilo moralo tako zgoditi. Manj optimistično so gledale skozi okno in hočeš nočeš so morale pranje preložiti. Domislile so se česa drugega in so tisti dan opravile delo, ki bi ga morale opraviti kak drug dan.

V nekaterih hišah sta mož in žena vedrila pred dežjem. Čeprav je tulilo in žvižgalo v rudniku, jeklarni, v tovarnah in v opekarni ves ljubi božji dan, so ljudje rajši ostajali v hiši, ker je deževalo. »Popoldnjaki«, ki so delali pozno v noč, so še spali, ker so potrebovali več počitka. »Ponočnjaki« so bili že doma in so sedeli pri zajtrku. Poprej so se seveda še preoblekli v suho obleko in so si umili zamazane roke. Vendar se niso slekli do golega, marveč so se samo oplaknili. Nekateri rudarji so imeli to navado, preden so sedli za mizo. (Nadaljevanje)

Delavska
GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrletno 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žamer, Ljubljana. — Tiska Zadružna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejco)